Pirkanmaan LAPE-hankkeen tulokset

PIPPURI Pirkanmaan perheiden palveluiden uudistaminen – raikkaita innovaatioita

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ
Opetus- ja kulttuuri-ministeriö
TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS

Pirkanmaan LAPE-hanke

- Hankkeen nimi: PIPPURI Pirkanmaan perheiden palveluiden uudistaminen – raikkaita innovaatioita
- Hankkeen kesto: 1.1.2017-31.12.2018
- Hanketoimijat: Pirkanmaan 22 kuntaa, Pirkanmaan sairaanhoitopiiri, Tampereen yliopiston johtamiskorkeakoulu, Tampereen ammattikorkeakoulu, Mannerheimin lastensuojeluliiton Hämeen piiri, Mannerheimin lastensuojeluliiton Tampereen osasto, Setlementti Tampere ry ja Sosiaalialan osaamiskeskus Pikassos Oy. Lisäksi kehittäjäkumppaneina mukana lukuisa joukko järjestöjä, seurakuntia ja yksityisiä yrityksiä.
- Myönnetty rahoitus: 1,5 me

LAPE -kehittämis-kokonaisuus	Valitut kehittämisen alueet Pirkanmaalla
Toimintakulttuurin muutos	• Päätösten lapsivaikutusten arvioinnin käyttöönottaminen (ml. lasten ja nuorten osallistaminen palveluiden arviointiin ja kehittämiseen • Edistetään yhteensovitettavaa johtamista ja verkostojohtamista lapsi, nuoriso ja perhepalveluissa • Uudistetaan ammattilaisten osaamista muutosta tukevaksi
Perhekeskustoimintamalli	• Perhekeskustoimintamallin kehittäminen ja pilotointi, mukaan lukien yhteistyö koulun ja varhaiskasvatuksen kanssa • Vanhemmuuden ja parisuhteen tuen vahvistaminen • Erotilanteen palveluiden kehittäminen lapsen etua, sovinnollisuutta ja toimivaa yhteistyövanhemmuutta edistäviksi • Näyttöön perustuvien varhaisen tuen ja hoidon sekä vanhemmuustaitojen ohjaamisen työkalupakkien käyttöönotto • Turvapaikanhakija- ja maahanmuuttajalasten ja heidän perheidensä matalan kynnyksen palveluiden kehittäminen
Varhaiskasvatus ja koulu lapsen hyvinvoinnin tukena	• Varhaiskasvatuksen, koulun oppilashuollon ja perhekeskusten yhteistyö: kasvatuskumppanuus ja vanhemmuuden tuki • Palveluiden lapsilähtöisyys ja monialainen yhteistyö eri tahojen välillä ovat kehittämistyön kohteena, kuten myös varhaiskasvatukseen, kouluun ja oppilaitoksiin jalkautuvat erityispalvelut
Erityis- ja vaativimman tason palveluiden kehittäminen	• Monitoimijainen arviointimalli • Erityisosaamisen liittäminen osaksi perustason palveluja, uudet toimintamallit vertikaalisen integraation mahdollistamiseksi • Monialainen yhteistyö ja osaamisen yhdistäminen erityistason palveluissa, uudet toimintamallit horisontaalisen integraation mahdollistamiseksi • Lastensuojelun sosiaalityön moniammatillinen toimintamalli • OT-keskuksen kehittäminen

Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma

HALLITUKSEN KÄRKIHANKE

Ketkä osallistuivat hankkeeseen?

- Tampereen kaupunki vastasi hankkeen hallinnoinnista
- Hankeorganisaation muodostivat toimijat, joille oli palkattuna hankehenkilöstöä

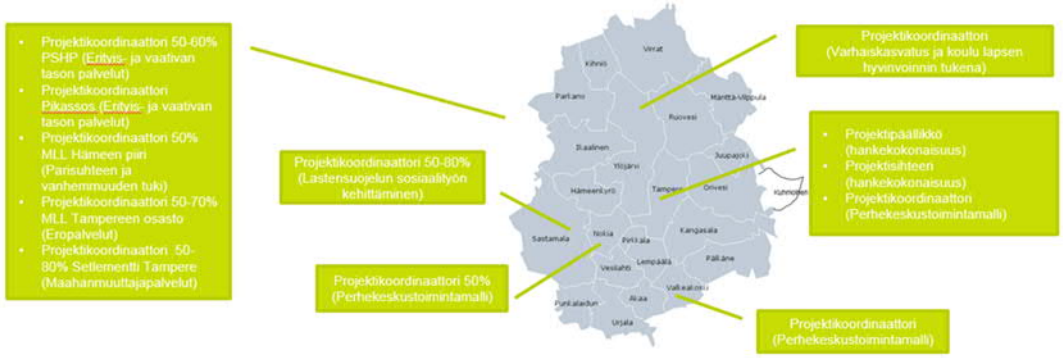

Hankehenkilöstö	Organisaatio	Vastuualue
Hanna Harju-Virtanen	Tampereen kaupunki	Projektipäällikkö, toimintakulttuurinmuutos
Titta Pelttari	Pirkanmaan liitto	Muutosagentti, näyttöön perustuvat menetelmät
Henna Vanhatalo	Tampereen kaupunki	Projektisihteeri
Maria Antikainen	Valkeakosken kaupunki	Perhekeskustoimintamalli, varhaiskasvatus, monitoimijainen yhteistyö, nepsy-palvelut
Päivi Viitanen-Marchegiano	Tampereen kaupunki	Perhekeskustoimintamalli, kohtaamispaikka, ehkäisevä väkivaltatyö
Tia Valden	Mannerheimin lastensuojeluliitto Hämeen piiri	Vanhemmuuden ja parisuhteen tuki
Marja Olli	Mannerheimin lastensuojeluliitto Tampereen osasto	Eropalvelut
Suvi Nieminen	Setlementti Tampere ry	Maahanmuuttajapalvelut
Jaana Koivisto	Nokian kaupunki	Sähköiset palvelut
Susanna Raivio	Ylöjärven kaupunki	Varhaiskasvatus, koulu, oppilaitos ja vapaa-aika
Sari Miettinen	Pirkanmaan sairaanhoitopiiri	Erityispalvelut, nepsy-palvelut
Nanna Miettunen	Sosiaalialan osaamiskeskus Pikassos	Erityispalvelut, vaativan tason palvelut, monitoimijainen yhteistyö
Tiina Civil	Sastamalan kaupunki ja Tampereen kaupunki	Lastensuojelun sosiaalityön moniammatillinen toimintamalli

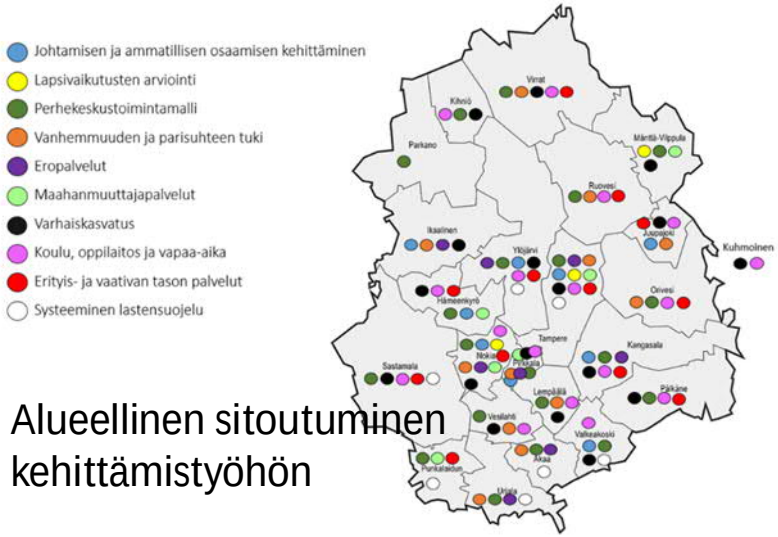

Alueellinen sitoutuminen kehittämistyöhön

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ | Opetus- ja kulttuuri-ministeriö | TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS

Hankkeen tavoitteet

- Lasten, nuorten ja perheiden palvelut tuotetaan alueellisesti integroituna kokonaisuutena paikalliset tarpeet huomioiden
- Eri ikäisten lasten palveluverkon ja palvelupolkujen sujuvuus hallinnon rajoista riippumatta
- Eri toimijoiden välinen yhteistyö on luontevaa ja perheiden asiointia edistävää
- Oikean osaamisen varmistaminen ja saatavuudesta huolehtiminen niin, että lapset ja perheet saavat tarpeisiinsa nähden organisaatiosta riippumatta tarpeenmukaisen tiedon, avun ja palvelun
- Tietoperustaisuutta hyödynnetään palvelutoiminnan lähtökohtana

Hankkeen maku-sote-yhteys

- Pirkanmaan lasten ja perheiden sote-valmistelusta vastannut työryhmä toimi hankkeen alussa myös hankkeen ohjausryhmänä ja maakunnan LAPE-ryhmänä. Työryhmät eriytettiin syksyllä 2018, jotta kaikille teemoille saatiin riittävästi käsittelyaikaa.
- Pirkanmaan muutosagentti vastasi hankkeen aikana lasten ja perheiden sote-valmistelusta Pirkanmaan liitossa.
- Hankkeeseen palkatut työntekijät osallistuivat sote-alatyöryhmien työskentelyyn, jotta sote-LAPE-kytkentä saatiin tiiviiksi.

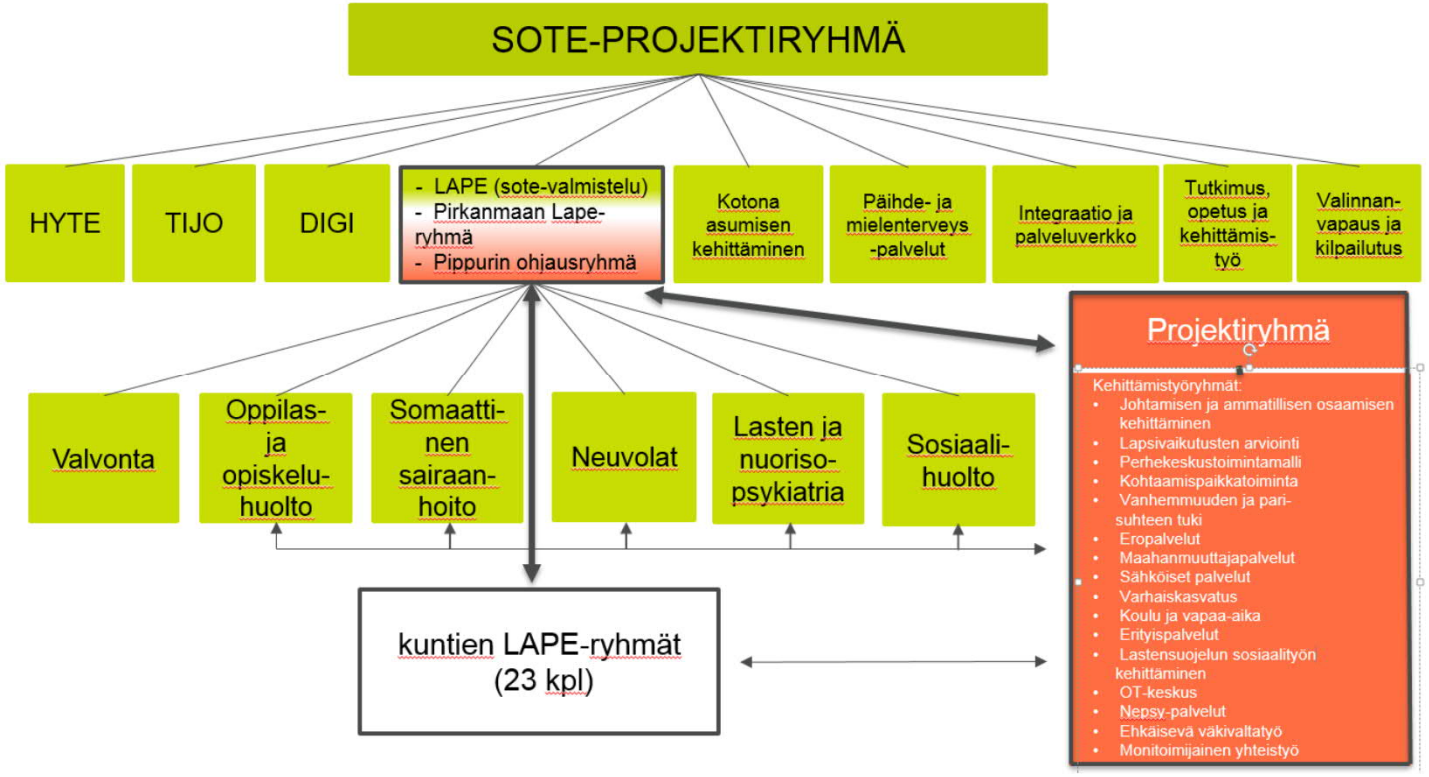

Mitä kehittämis- tai työmenetelmää hankkeessa käytettiin?

- Hankkeen kehittämistyöryhmissä mallinnettiin toimintaa.
- Paikallisesti käynnistettiin pilotteja, joiden avulla kehittämistyötä vietiin eteenpäin.
- Hankkeessa järjestettiin ammatillista osaamista tukevaa koulutusta sekä uutta toimintakulttuuria tukevia tilaisuuksia.
- Esimerkkejä aikaansaannoksista alla

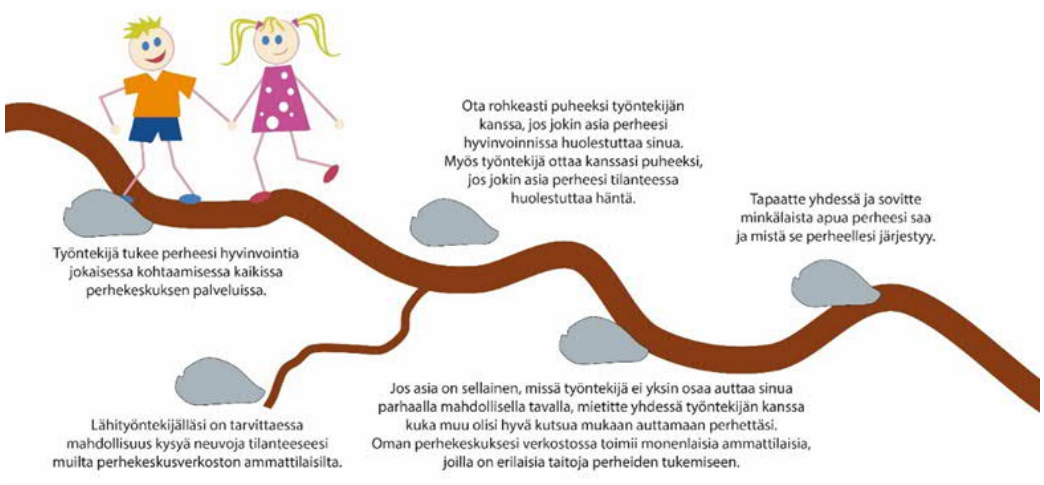

Lapsen, nuoren ja perheen polku perhekeskusverkostossa

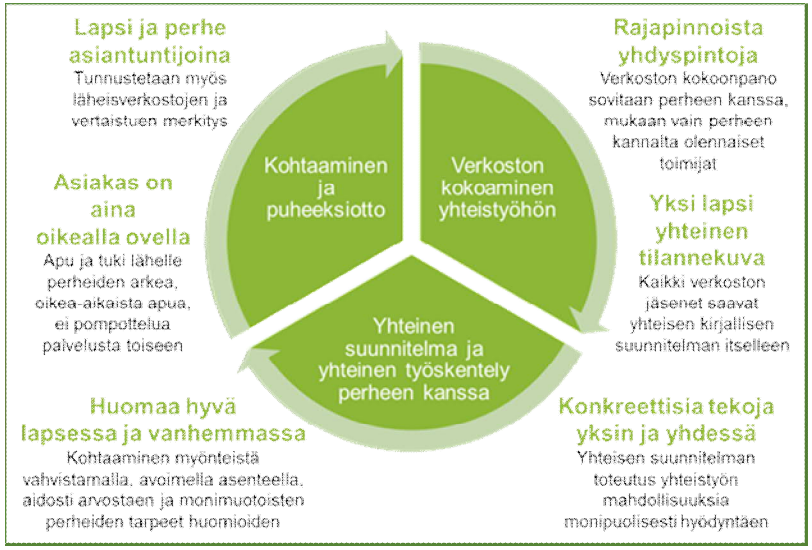

Kohtaamisen ja yhteisen työskentelyn periaatteet perhekeskusverkostossa

Osallistamisen tavat

- Asiakkaina hankkeessa olivat kaikki lapset, nuoret ja perheet
- Asiakkaiden osallisuus kehittämistyössä
  - Hankkeessa toteutettiin lapsiperheille suunnattu kysely lasten, nuorten ja perheiden palveluiden kehittämistarpeista, johon saatiin noin 800 vastausta
  - Kehittämistyöryhmiin osallistui kokemusasiantuntijoita
  - Maakunnan LAPE-ryhmässä ja kuntien LAPE-ryhmissä oli nimettynä asiakasedustajia
  - Kokemusasiantuntijat ja asiakasedustajat olivat hanketilaisuuksissa äänessä
  - Asiakaskyselyt erilaisissa tapahtumissa sekä opinnäytetöiden ja lapsivaikutusten arvioinnin yhteydessä
  - Monella muulla tavalla: esim. kokemusasiantuntija toteutti maakunnallisen lasten ja perheiden palveluiden kehittämisen tueksi tehdyn käsikirjan taiton

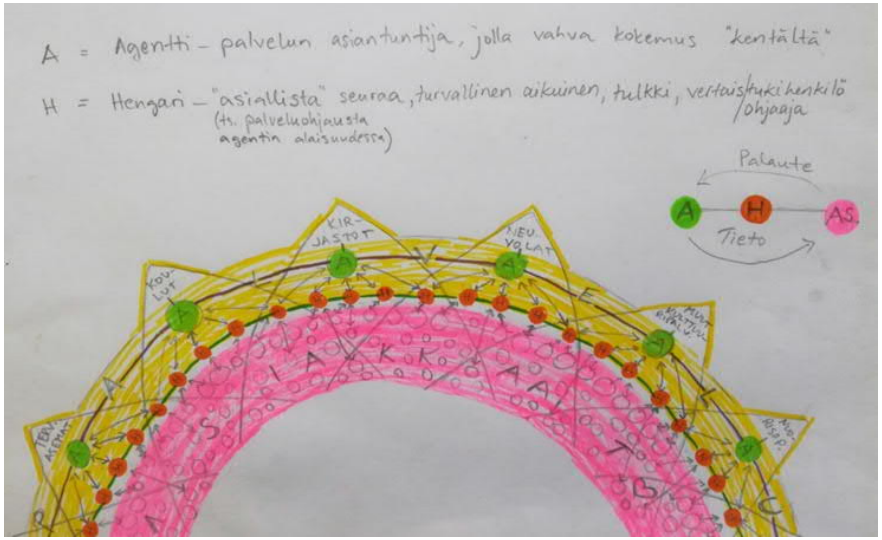

Kokemusasiantuntija Pirkanmaan LAPE:ssa, ideoi syksyllä 2017 vertais- ja tukihenkilötoimintaa : "Hengari on asiakkaita kohtaava palveluohjauksen avustaja, jolle voi "ripustaa" huolensa. Hänellä on palveluohjauksen lisäksi erityistietämystä mm. kulttuuripalveluiden tarjonnasta ja niiden pariin hakeutumisesta (ovat hoitavia että ennaltaehkäiseviä ~ ne voimaannuttavat ja piristävät myös heitä joilla ei ole akuuttia avuntarvetta). Hengari on turvallinen aikuinen (esimerkiksi kirjaston nuortenosastolla) ja hyvä, keskustelua rakentava kuuntelija. Hengarin vastuulla voisi olla myös palautteen (etenkin suullisen) vastaanottaminen ja kerääminen, tulkkausapu ulkomaalaistaustaisille ja vertaistukihenkilönä ja vertaisohjaajana toimiminen (etenkin nuorten ja mielenterveyspalveluiden parissa). Hengari voi olla paikkakohtainen tai liikkuva, tarpeen mukaan. Myös agentti voi toimia hengarina halutessaan."

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ
Opetus- ja kulttuuri-ministeriö
TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS

Keskeiset tulokset

- Organisaatio- ja sektorirajat ylittävän tavoiteltavan toimintakulttuurin määrittely ja muutoksen alulle saattaminen
  - yhdessä tekeminen
  - asiakaslähtöisyys
  - ennaltaehkäisy, oikea-aikaisuus
- Perhekeskustoimintamallin rakentaminen
  - arvot
  - toimintaperiaatteet
  - ydintoiminnot
  - kuvaus asiakkuuspolusta

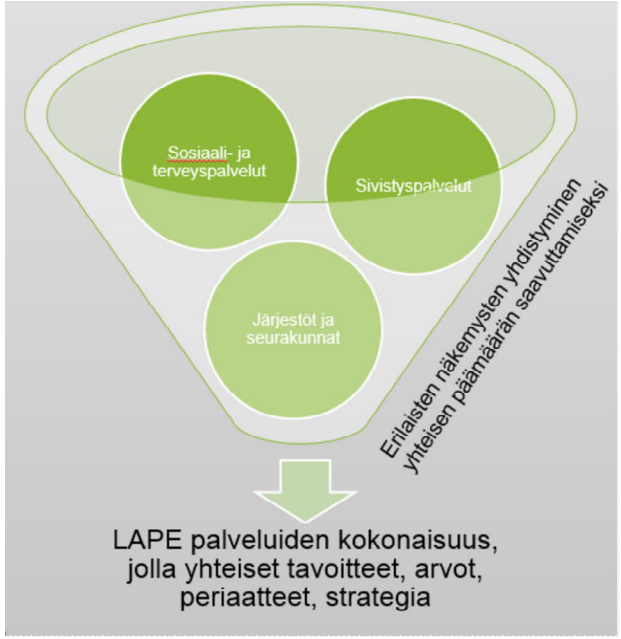

- Erityispalveluissa tehtävän vertikaalisen ja horisontaalisen integraation edistäminen
- Tampereen OT-keskuksen perustamissuunnitelma

Määrittele tulosten merkitys ja hyöty

- Asiakkaille: Asiakaslähtöisyyden, ennaltaehkäisyn, palveluiden oikea-aikaisuuden, palveluiden yhteensovittamisen ja asiakasosallisuuden lisääntyminen takaavat paremmat palvelut.
- Ammattilaisille: Yhdessä tekemisen kulttuuri ja asiakassegmentointi mahdollistavat vaikuttavamman ja mielekkäämmän tavan tehdä työtä.
- Päättäjille: Kustannustehokkuuden ja palveluiden vaikuttavuuden kasvaminen säästää varoja.

Tärkeimmät opit

- Hankkeen linkittäminen osaksi sote-valmistelua oli tärkeää, jotta varmistettiin rakenteiden ja sisällön saman suuntainen kehittäminen
- Hanketyöntekijöiden sijoittuminen useisiin organisaatioihin laajensi hankkeeseen vahvasti sitoutuneiden organisaatioiden määrää ja tukee jatkuvuutta
- Johtaminen on kaiken a ja o
- Jatkossa tämän mittaluokan hankkeille on varattava riittävä aikataulu

Entä seuraavaksi?

- Maakunnan LAPE-ryhmä jatkaa Pirkanmaan lasten ja perheiden palveluiden kehittämistyön johtamista
- Kuntien LAPE-ryhmät jatkavat paikallisesti lasten ja perheiden palveluiden kehittämistä maakunnallisten suuntaviivojen mukaisesti
- Muutosagentti jatkaa LAPE-teemojen eteenpäin viemistä sekä lasten ja perheiden sote-valmistelua
- Kunta-agentti muutosagentin aisapariksi
- Tuloksia arvioidaan osana lasten ja perheiden palveluiden seurantaa

LAPE-MUUTOSTYÖN JATKUMINEN PIRKANMAALLA VUONNA 2019

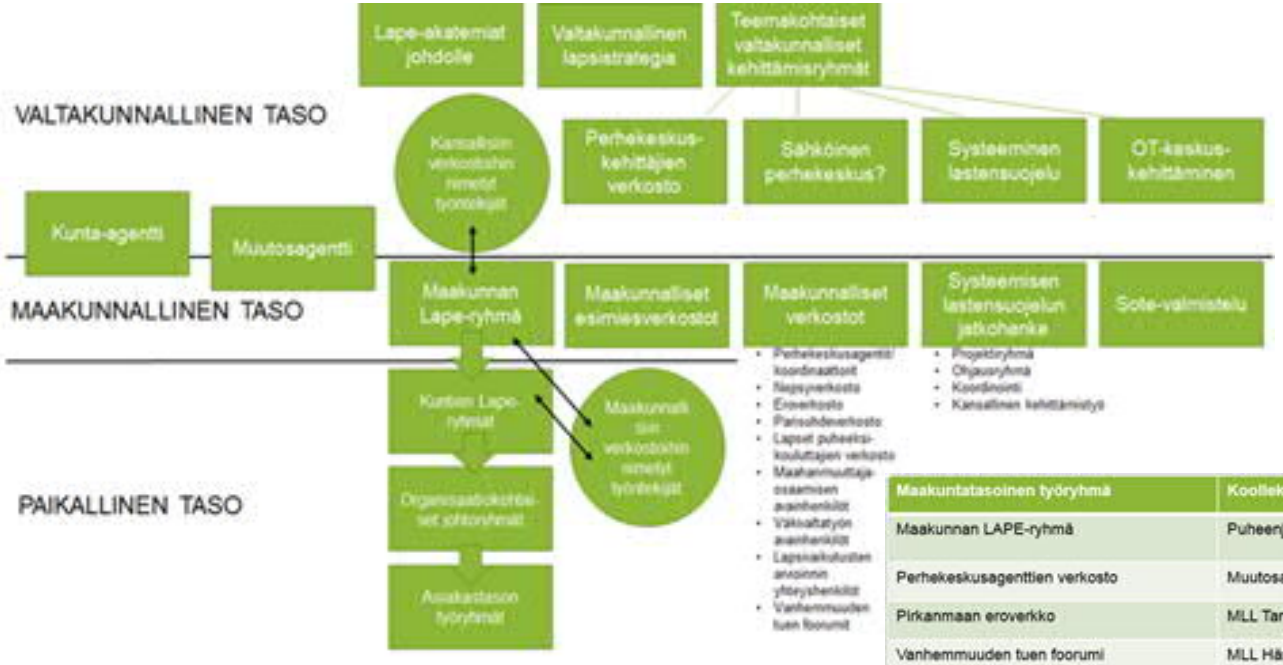

Maakuntatasoinen työryhmä	Koollekutsumisesta vastaava taho	Huomioitavaa
Maakunnan LAPE-ryhmä	Puheenjohtaja Maria Päivänen	Kokoonpanon tarkistaminen vuoden 2019 alussa
Perhekeskusagenttien verkosto	Muutosagentti	
Pirkanmaan eroverkko	MLL Tampereen osasto	Avainhenkilöiden nimeäminen kunnissa
Vanhemmuuden tuen foorumi	MLL Hämeen piiri	
Pirkanmaan parisuhdeverkosto	Kataja RY	Avainhenkilöiden nimeäminen kunnissa
Lapset puheeksi -kouluttajat	Muutosagentti	Paikallistason yhteyshenkilön nimeäminen kunnissa
Lasten, nuorten ja perheiden maahanmuuttajapalveluiden avainhenkilöiden verkosto	ELY-keskus	Avainhenkilöiden nimeäminen kunnissa
SOTE- ja sivistysjohtajien tapaamiset	Muutosagentti	
Pirkanmaan nepsy-verkosto	Tampereen Nepsy-tukitiimi ja TSAU RY	Avainhenkilöiden nimeäminen kunnissa
Pirkanmaan nepsy-valmentajat	Tampereen nepsy-tukitiimi	
Systeeminen lastensuojelu	Muutosagentti	
Vauvaperheverkosto	TAYS Pikkulapsipsykiatria ja Ensi- ja turvakotien liitto	
Väkivaltatyö	Setlementti Tampere	Avainhenkilöiden nimeäminen kunnissa
Lapsivaikutusten arvioinnin yhteyshenkilöt	Muutosagentti	Yhteyshenkilöiden nimeäminen kunnissa
Maakunnalliset esimiesverkostot	Maakunnan Lape-ryhmä nimeää koollekutsujat alkuvuonna 2019	